

Національний університет
«Острозька академія»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії
Національного університету
«Острозька академія»

 І. Д. Пасічник

«26» квітня 2024 року

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра
зі спеціальності **032 «Історія та археологія»**,
освітньо-професійної програми **«Історія та археологія»**

Острог – 2024

Програма фахового вступного випробування для вступників на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 032 «Історія та археологія», освітньо-професійної програми «Історія та археологія». Укладач: Віталій ЯРЕМЧУК. Острог: НаУОА, 2024.

Програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри історії ім. проф. М.П. Ковальського (Протокол № 9 від 11 березня 2024 року).

Завідувач кафедри історії
ім. проф. М.П. Ковальського

Микола БЛИЗНЯК

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії Національного університету «Острозька академія» (протокол № 8 від 26 квітня 2024 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Марія МАТВІЙЧУК

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета фахового вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань та практичних навичок абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 032 «Історія та археологія», освітньо-професійної програми «Історія та археологія» на основі освітнього ступеня бакалавра/магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста здобутого за цією або іншою спеціальністю.

Результати фахового вступного випробування використовуватимуться під час формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників у межах ліцензованого обсягу.

II. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація фахового вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного університету «Острозька академія» та Положення про організацію та проведення вступних випробувань у Національному університеті «Острозька академія» https://www.oa.edu.ua/ua/abiturijentovi/receiving_commission/polozhenya_pro_pruymalny_komisiyu

Фахове вступне випробування проводиться у письмовій формі або з використанням комп'ютерної техніки та системи Moodle. В програмі вступного випробування два блоки проблем. Перший блок охоплює найважливіші питання історії України від найдавніших часів до наших днів. Другий блок стосується ключових аспектів світової історії. В основу цих двох частин покладено програми обов'язкових дисциплін з української та світової історії – «Історія України», «Історія стародавнього світу», «Історія країн Західної Європи та Північної Америки», «Історія Східно-Центральної Європи».

III. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми магістра абітурієнти повинні мати базову або повну вищу освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природничо-наукових, загальноісторичних та конкретно-історичних наук. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

В розрізі зазначених вище дисциплін абітурієнт повинен:

«Історія України»:

знати:

- головні етапи історії України;
- основні чинники історичного процесу на українських землях;
- біографічні відомості про провідних діячів української історії;
- локальні, регіональні, національні, понаднаціональні і глобальні контексти української історії;
- особливості взаємодії особи та суспільства на різних етапах української історії;
- головні концептуальні підходи української і світової історичної науки до ключових проблем історії України.

вміти:

- аналізувати процеси становлення та розвитку українського етносу, української політичної нації та держави;
- аналізувати історіографічний доробок та окремі історичні джерела;
- організовувати евристичну та дослідницьку роботу;
- факультативно вести самостійні дослідження проблем історії України на основі археологічних матеріалів.

«Історія стародавнього світу»:

знати:

- теоретичні основи стадіального та цивілізаційного підходів в історії держав стародавнього світу, історію їх дослідження, термінологічний апарат курсу та програмний фактичний матеріал в його послідовності.

вміти:

- використовувати знання, отримані під час вивчення курсу, для аналізу виникнення перших цивілізацій та світових імперій, застосовувати отримані знання при аналізі політичних, економічних та соціальних процесів сьогодення, самостійно поповнювати свої знання новими надбаннями історії та археології стародавнього сходу.

«Історія країн Західної Європи та Північної Америки»:

знати:

- роль і місце історії середніх віків, нового часу, сучасної історії Західної Європи та Північної Америки в контексті світової історії;

- особливості, що відрізняють середньовічну цивілізацію від античної та цивілізації нового часу, специфіку середніх віків на Заході та Сході Європи;

- загальні проблеми та основні підходи до їх розв'язання, що стосуються основні нової та сучасної історії Західної Європи та Північної Америки.

вміти:

- застосовувати методологію і методи історичних досліджень в галузі досліджень з історії середніх віків, нового і новітнього часу;

- актуалізувати власні знання на основі вивчення джерел з історії країн Західної Європи та Північної Америки і використовувати мультимедійні засоби навчання;

- окреслювати характерні риси розвитку середньовічної, новочасної та сучасної цивілізації.

«Історія Східно-Центральної Європи»:

знати:

- витоки, етапи, загальні тенденції та особливості процесу державотворення народів регіону;

- специфіку організації, модель та функціонування центральної влади в політичних системах регіону;

- особливості соціально-економічного розвитку, культурних процесів, формування ментальності народів регіону;

- роль як окремих особистостей, так і подій, явищ, процесів суспільного життя;

- найголовніші події в історії народів регіону зазначеного періоду.

вміти:

- пояснювати специфіку та особливості державотворчих процесів в історії народів регіону;

- володіти основним фактологічним матеріалом з історії країн регіону;

- визначити цивілізаційні характеристики політичних, соціально-економічних, ідеологічних, культурних процесів в регіоні.

IV. НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ, ЯКИЙ ВІНОСИТЬСЯ НА ФАХОВЕВСТУПНЕ ВИПРОБОВУВАННЯ, ТА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ БЛОК 1 «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

1. Передумови і причини усталення державних (протодержавних) утворень у східних слов'ян.
2. Київська Русь на початках існування (кін. IX – 70-і рр. X ст.).
3. Русь в період Володимира Великого і Ярослава Мудрого.
4. Соціальна структура та господарський розвиток Русі.
5. Політична система Русі (IX – XIII ст.).
6. Культурний розвиток Київської Русі.
7. Галицько-Волинське князівство.
8. Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського. Князівства Свидригайла та Олельковичів.
9. Закарпаття і Буковина доби середньовіччя.
10. Галичина у складі Польщі (XIV – середина XVI ст.).
11. Кримський ханат в історії України.
12. Польсько-литовські унії в історії України.
13. Соціальна структура українського суспільства в XVI – першій половині XVII ст.
14. Організація козацтва в XVI – першій половині XVII ст.
15. Козацькі повстання кінця XVI ст. – 20 - 30-х рр. XVII ст.
16. Козацтво і експансія Османської імперії й Кримського ханату.
17. Церковно-політичні та міжконфесійні стосунки в Україні у другій половині XVI ст. – першій половині XVII ст.
18. Повстання під проводом Богдана Хмельницького: причини, передумови, періодизація, перебіг подій, головні результати.
19. Доба Руїни в історії Гетьманщини.
20. Гетьманщина за гетьманування І. Мазепи.
21. Інкорпорація Гетьманщини до складу Російської імперії.
22. Українська культура в другій половині XVII – XVIII ст.
23. Зародження українського національного руху в першій половині XIX ст.
24. Зміст та значення реформ 60-70-х рр. XIX ст. в підросійській Україні.
25. Український національний рух в другій половині XIX – на початку XX ст.
26. Початок Української революції: доба Центральної Ради (березень 1917 – квітень 1918 рр.).
27. Українська Держава П. Скоропадського.
28. Зовнішня та внутрішня політика ЗУНР.
29. Здобутки та невдачі УНР доби Директорії.
30. Більшовицька агресія в Україні в 1917 – 1921 рр.
31. Українізація в УСРР: сутність, досягнення, результати.
32. Індустріалізація та колективізація сільського господарства в радянській Україні.
33. Більшовицькі репресії в Україні (1920 – 1930-і рр.).
34. Голодомор 1932-1933 рр.
35. Українські землі в міжвоєнній Польщі.
36. Нацистський окупаційний режим в Україні.
37. Антинацистський опір в Україні.
38. Влада, суспільство, господарське життя в Україні в останні роки сталінщини (1945 – 1953 рр.).
39. Україна в період реформ М.Хрущова.
40. Економіка і суспільство радянської України середини 1960-х – 1980-х рр.
41. Дисидентський рух в радянській Україні в післясталінську добу.
42. Незалежна Україна: проблеми усталення громадянського суспільства, нації,

держави.

43. Культура, освіта, наука в незалежній Україні: досягнення і проблеми.
44. Українсько-російські відносини 1991 – 2014 рр. Російська агресія проти України.

БЛОК 2 «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

1. Головні етапи антропогенезу.
2. Стародавній Єгипет в період Нового Царства.
3. Афінський поліс в VIII – V ст. до н. е.
4. Східний похід А. Македонського. Еллінізм.
5. Римська республіка III – I ст. до н. е.: устрій та реформи.
6. Велике переселення народів і утворення варварських королівств.
7. Етапи історії Арабського халіфату.
8. Структура західноєвропейського середньовічного соціуму.
9. Гуситський рух і гуситські війни.
10. Османська імперія в добу могутності (XIV – XVI ст.).
11. Великі географічні відкриття.
12. Реформація і Контрреформація.
13. Московська держава часів Івана IV Грозного.
14. Англійська революція сер. XVII ст.
15. Революційні перетворення у Франції 1789 – 1794 рр.
16. Реформи в Речі Посполитій в 2 пол. XVIII ст.
17. Утворення незалежних держав в Латинській Америці (перша третина XIX ст.).
18. Громадянська війна і Реконструкція в США.
19. Об'єднання Німеччини та Італії: спільне та відмінне.
20. Причини, основні етапи, результати Першої світової війни.
21. Недемократичні режими в країнах Західної та Східно-Центральної Європи у міжвоєнний час.
22. Передумови і причини, періодизація і головні події, результати Другої світової війни.
23. Сутність та етапи «Холодної війни».
24. Розпад «світової системи соціалізму».
25. Країни демократичного світу на сучасному етапі (1990-і – поч. 2020-х рр.): основні тенденції розвитку.
26. Комуністичний Китай: від Мао до модернізації.

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Беркгоф К. Жнива розпачу. Життя і смерть в Україні під нацистською владою. Київ, 2011.
2. Блек Дж. Історія світу: від найдавніших часів до сьогодення. Київ, 2021.
3. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ, 2022.
4. Грушевський М.С. Історія України-Руси. Київ, 1991 - 1998. Т.1-10.
5. Головка В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019). Київ, 2021.
6. Даниленко В. М., Крупина В. О., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Стяжкіна О. В., Якубова Л. Д. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990). Київ, 2021.
7. Дженкінс С. Стисла історія Європи. Від Перикла до сьогодення. Київ, 2021.
8. Дейвіс Н. Боже ігрище. Історія Польщі. Київ, 2008.
9. Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2018.
10. Дюррозель Ж. Історія дипломатії від 1919 до наших днів. Київ, 1995.
11. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939). Київ, 2021.
12. За Ідентичність і Незалежність. Війна Росії проти України: історичні передумови, геополітичні паралелі. У 2-х кн. Кн. 1-2. Київ, 2022.

13. Історія Візантії. Вступ до візантиністики. Львів, 2011.
14. Історія української культури XIII – XVIII ст.: у 5 тт. Київ, 2001. Т. 2. URL: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult2.htm>
15. Каппелер А. Нерівні брати. Українці та росіяни від середньовіччя до сучасності. Чернівці, 2018.
16. Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор. Київ, 1993.
17. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Курс лекцій. Київ, 1996.
18. Крижановська О., Крижановський О. Історія Середніх віків: Вступ до історії західноєвропейського Середньовіччя. Курс лекцій: Навч. посібн. Київ, 2004.
19. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні. Чернігів, 1996.
20. Магочій П.-Р. Україна: історія її земель та народів. Ужгород, 2012.
21. Магочій П.-Р., Петровський-Штерн Й. Євреї та українці. Тисячоліття співіснування. Ужгород, 2016.
22. Мокрик Р. Бунт проти імперії: українські шістдесятники. Київ, 2023.
23. Нариси історії української революції 1917 – 1921 років. У двох книгах. Київ, 2011. Кн. 1. 390 с. URL: <http://histans.com/LiberUA/978-966-00-1145-8/978-966-00-1145-8.pdf>
24. Нариси історії української революції 1917 – 1921 років. У двох книгах. Київ, 2012. Кн. 2. 464 с. URL: <http://histans.com/LiberUA/978-966-00-0000-0/978-966-00-0000-0.pdf>
25. Орлова Т. В. Історія сучасного світу (XV-XXI століття) : навчальний посібник. Київ, 2008.
26. Плохий С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Харків, 2016.
27. Снайдер Т. Криваві землі: Європа між Гітлером та Сталіним: монографія. Київ, 2011.
28. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації. Київ, 2022.
29. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: людність та імперії. Київ, 2022.
30. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків. Київ, 1990 - 1993. Т.1-3.
31. Яковенко Н.М. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., переробл. та розширене. Київ: Критика, 2005. 584 с.
32. Medium aevum: Середні віки [Текст] : підруч. з історії серед. віків для іст. ф-тів ун-тів. Львів, 2010.

VI. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Фахове вступне випробування для вступників освітнього ступеня магістр на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, ступеня магістра) проводиться у письмовій формі або з використанням комп'ютерної техніки та системи Moodle.

Бал фахового вступного випробування визначається як сума балів, одержаних за вирішення 60 тестових завдань. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в 1 бал, неправильна – 0 балів.

Загальна оцінка за виконання фахового вступного випробування виставляється системою Moodle за 12-бальною шкалою за заданою формулою, після чого автоматично переводиться у 200-бальну шкалу відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1.

Переведення бала за виконання завдань фахового вступного випробування, обрахованого за 12-бальною шкалою, в шкалу 100-200 балів

1	100	4	120	8	160
1,1	100	4,1	121	8,1	161
1,2	100	4,2	122	8,2	162
1,3	100	4,3	123	8,3	163
1,4	100	4,4	124	8,4	164
1,5	100	4,5	125	8,5	165
1,6	100	4,6	126	8,6	166
1,7	100	4,7	127	8,7	167
1,8	100	4,8	128	8,8	168
1,9	100	4,9	129	8,9	169
2	100	5	130	9	170
2,1	101	5,1	131	9,1	171
2,2	102	5,2	132	9,2	172
2,3	103	5,3	133	9,3	173
2,4	104	5,4	134	9,4	174
2,5	105	5,5	135	9,5	175
2,6	106	5,6	136	9,6	176
2,7	107	5,7	137	9,7	177
2,8	108	5,8	138	9,8	178
2,9	109	5,9	139	9,9	179
3	110	6	140	10	180
3,1	111	6,1	141	10,1	181
3,2	112	6,2	142	10,2	182
3,3	113	6,3	143	10,3	183
3,4	114	6,4	144	10,4	184
3,5	115	6,5	145	10,5	185
3,6	116	6,6	146	10,6	186
3,7	117	6,7	147	10,7	187
3,8	118	6,8	148	10,8	188
3,9	119	6,9	149	10,9	189
		7	150	11	190
		7,1	151	11,1	191
		7,2	152	11,2	192
		7,3	153	11,3	193
		7,4	154	11,4	194
		7,5	155	11,5	195
		7,6	156	11,6	196
		7,7	157	11,7	197
		7,8	158	11,8	198
		7,9	159	11,9	199
				12	200

Вступник допускається до участі у конкурсі, якщо оцінка за виконання завдань фахового вступного випробування складає 100 балів і більше за 200-бальною шкалою оцінювання.

Якщо результат складання фахового вступного випробування вступника становить менше 100 балів, то він не допускається до участі у конкурсному відборі.

VI. ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Кожен абітурієнт під час складання фахового вступного випробування повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, а саме:

- самостійно виконувати завдання;
- не принижувати будь-яким чином гідність інших абітурієнтів, учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- дотримуватися правил ділового етикету в поведінці та норм культури спілкування у комунікації з абітурієнтами, здобувачами вищої освіти, викладачами та співробітниками НаУОА;
- не використовувати телефон або гаджети під час проведення фахового вступного випробування;
- не використовувати службові або родинні зв'язки для отримання нечесної переваги.